

Europæisk demokratipas

Det Europæiske Økonomiske
og Sociale Udvalg

Det europæiske demokratipas – Din guide til aktivt medborgerskab i Den Europæiske Union

Velkommen til Den Europæiske Union (EU), verdens førende tværnationale og deltagelsesbaserede demokrati. Som EU-borger har du en konstitutionel ret til at øve indflydelse på de regler, der gælder for næsten 450 mio.

mennesker i et område, der dækker over 4 mio. km² i 27 medlemsstater. Nu tænker du måske: Det lyder alt sammen godt, men HVORDAN kan jeg give min mening til kende i praksis? Denne publikation fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) giver et præcist svar på dette spørgsmål. Dette er din guide til aktivt medborgerskab i EU.

I hele teksten vil du blive hjulpet og guidet til at give din mening til kende ved først at stille nogle helt grundlæggende spørgsmål. Er det et reelt europæisk anliggende, du

ønsker at tage op – eller kan det være en god idé at starte på lokalt plan i stedet? Og skulle du ønske at tage din idé op på europæisk plan, hvordan ville dette så kunne gøres mest meningsfyldt og med de bedste resultater til følge? En e-mail til dit medlem af Europa-Parlamentet kan måske være

tilstrækkeligt, eller skal du måske indgive andragender direkte til Europa-Parlamentet? Hvorfor ikke blive medlem af en civilsamsfundsorganisation eller sågar et politisk parti og selv stille op til valg? Eller hvad med at arrangere og støtte et europæisk borgerinitiativ og sætte dagsordenen for lovgivning?

Dette europæiske demokratipas, som er undersøgt og skrevet af Bruno Kaufmann, er ajourført og udgivet af EØSU og foreligger på 24 officielle sprog. Denne guide er udformet til at hjælpe dig med henblik på et aktivt medborgerskab og deltagelsesdemokrati i EU for så vidt angår timing (hvornår bør du blive aktiv?), team (hvem skal du gå sammen med?) og værktøj (hvilke tilgængelige redskaber bør du anvende?).

**Det er din stemme! Det er dit Europa!
Det er dit pas til europæisk demokrati og aktivt medborgerskab!**

- 5 | **QUICKGUIDE**
til europæisk medborgerskab
- 8 | **NAVIGATOR**
for lokale, regionale, nationale og transnationale græsrodder
- 10 | **MIN STEMME I EUROPA**
Velkommen til europæisk politiks store scene
- 12 | **SÅDAN KOMMER DU I GANG**
Dine idéer, dine spørgsmål, din timing, dit team og dit værktøj
- 14 | **EUROPÆISKE SPØRGSMÅL**
Fra landbrug til forskning
- 16 | **DELTAGERNES VÆRKTØJSKASSE**
Klageadgang, problemløsning, høring, initiativ og andre metoder
- 19 | **GUIDE TIL DET EUROPÆISKE BORGERINITIATIV**
Sådan anvendes det europæiske borgerinitiativ
- 33 | **GRÆNSEOVERSKRIDENDE BRO**
Formand for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
- 35 | **MERE STØTTE**
Støtte findes overalt – du skal bare gøre brug af den

Dette **europæiske demokratipas** tilhører

.....
(navn)

.....
(kontaktoplysninger)

der er borger i (anfør, hvis relevant)

☐ kommune

☐ distrikt/region/provins

☐(land)

☐ **Den Europæiske Union**

☐(anden politisk enhed)

☐(anden politisk enhed)

Er du stadig i tvivl om din statsborgerstatus? Kig i dit rejsepas eller nationale ID-kort, eller henvend dig til en informationsmedarbejder i din hjemkommune. For yderligere hjælp til at anvende denne publikation bedes du kontakte citizensinitiative@eesc.europa.eu.

QUICKGUIDE

til europæisk medborgerskab

1. Her er dine vigtigste rettigheder

Som "unionsborger" har man fire typer politiske rettigheder og friheder:

- at færdes, opholde sig og arbejde frit på medlemsstaternes område
- at nyde beskyttelse hos enhver medlemsstats diplomatiske myndigheder uden for EU
- at have valget og være valgbar ved valg på lokalt plan og EU-plan i alle medlemsstater
- at deltage i lovgivningsprocessen i EU ved f.eks. at indgive andragender til Europa-Parlamentet og organisere/støtte et europæisk borgerinitiativ.

2. Lidt historie

Kan du huske den 1. november 1993? Denne dag fik borgerne i samtlige medlemsstater en ny juridisk status som "unionsborgere". Denne dag blev det (økonomiske) "Europæiske Fællesskab" afløst af den (politiske) "Europæiske Union". Det var og er stadig den første af sin slags i verden. Ingen andre borgere i verden har tværnationale rettigheder til at deltage aktivt i udformningen af lovgivning på tværs af nationale grænser. Siden da er de formelle rettigheder til at blive hørt systematisk blevet styrket, tydeligst med indførelsen af det europæiske borgerinitiativ (ECI) i 2012. Dette instrument blev yderligere opdateret i 2020 med endnu bedre muligheder for at give sin mening til kende.

3. Er du endnu ikke unionsborger?

Der er kun én måde, du kan blive unionsborger på: Du skal enten allerede være eller blive borger i en af de (i øjeblikket) 27 medlemsstater. Med andre ord kan du kun blive unionsborger, hvis du er statsborger i en af medlemsstaterne. Unionsborgerskabet er et supplement til det lokale, regionale og nationale borgerskab, men træder aldrig i stedet for dette. I stadig flere medlemsstater kan du støtte et borgerinitiativ (især et ECI) og deltage i valg, når du er 16 år gammel, hvor du skal vente, til du er 17 eller 18 år i andre stater.

► **Mere om mindstealder for at kunne stemme ved valg og/eller skrive under på et ECI efter land:** [europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_da](https://european-citizens-initiative.eu/citizens-initiative/data-requirements_da)

Bliv en mere aktiv EU-borger!

Bliv informeret!

Du har ret til at vide nøjagtigt, hvad der foregår i EU, så du kan anmode om og modtage oplysninger om mere eller mindre alt det, EU foretager sig. Du har også ret til at få adgang til dokumenter fra alle EU-institutioner. Denne rettighed er nedfældet i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (artikel 42) og i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (artikel 15).

Informationstjenesten Europe Direct besvarer dine spørgsmål om EU — på dit sprog [europa.eu/europedirect, tlf. 00 800 6 7 8 9 10 11 (hverdage 09.00–18.00 CET)]. Du bør få et første svar inden for tre arbejdsdage. Tjenesten omfatter gratis levering med posten af (visse) EU-publikationer.

Bliv hørt!

Eftersom EU har stor indflydelse på din dagligdag, er det vigtigt at vide, at den offentlige beslutningsproces i EU ved lov er forpligtet til at være åben og lydhør. EU-institutionerne er således forpligtede til at "føre en åben, gennemsigtig og regelmæssig dialog" ([artikel 11, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union, også kaldet Lissabontraktaten](#)) og til at "foretage brede høringer af de berørte parter for at sikre sammenhæng og gennemsigtighed i Unionens handlinger" (artikel 11, stk. 3, i TEU).

►► *"Deltag i debatten"-tjenesten er en officiel portal for igangværende høringer og offentlige debatter om EU's politiske beslutningsprocesser. Efter registrering vil du kunne tilmelde dig elektroniske nyhedsbreve og blive indbudt til at deltage i formelle høringsprocedurer: ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say.*

Deltag!

EU er et moderne repræsentativt demokrati, hvor borgerne har medindflydelse både indirekte (gennem institutionerne) og direkte (gennem deltagelse). EU's grundlæggende chartre, traktater og love er i overensstemmelse med artikel 21 i verdenserklæringen om menneskerettigheder, ifølge hvilken "enhver har ret til at deltage i sit lands styre...", og gør for første gang i verdenshistorien denne praksis gældende på tværnationalt plan. Med andre ord: du har alle rettigheder og er mere end velkommen til at deltage aktivt i EU's politiske beslutningsproces, f.eks. ved at melde dig ind i/deltage i et politisk parti, der er repræsenteret i Europa-Parlamentet [europarl.europa.eu], ved at indgive andragender til Europa-Parlamentet [petiport.europa.eu] eller ved at deltage i en borgerdialog [citizens.ec.europa.eu]. Det bedste værktøj til deltagelsesdemokrati i EU er det europæiske borgerinitiativ [ec.europa.eu/citizens-initiative], der gør det muligt at sætte dagsordenen for EU.

NAVIGATOR

for lokale, regionale, nationale og transnationale græsrodder

Hej superborger!

Livet står ikke hugget i sten! Det er op til dig, dine venner og os alle sammen at blive hørt og gøre vores by, provins, land, Europa og verden til et bedre sted at være. Vi er på vej!

Mit sted: det kommunale niveau

Din hjemby er formentlig det vigtigste sted, når det gælder aktivt medborgerskab og deltagelsesbaseret demokrati. Selv om din kommune meget vel kan være den laveste offentlige myndighed, er det ikke desto mindre det sted, hvor der træffes beslutninger om vigtige spørgsmål som affaldshåndtering, lokal infrastruktur og nogle gange sågar grundskoleuddannelse og velfærdstjenester. Desuden er det lokale niveau tæt forbundet med lovgivningsniveauer på nationalt og europæisk plan, og det spiller en central rolle i gennemførelsen af forskellige regler og love.

Der er næsten 100.000 lokale demokratier i EU, hvoraf mange er ansvarlige for en stor del af den samlede skatteopkrævning og giver deres egne borgere forskellige former for medbestemmelsesrettigheder gennem indirekte (politiske partier og lokale parlamenter) og direkte (initiativer og folkeafstemninger) kanaler.

►► *Spørg en informationsmedarbejder i din kommune om, hvad du kan gøre, og hvordan og hvornår du bedst kan øve indflydelse.*

Min region: det regionale niveau

Mellem det kommunale og det nationale niveau er der (i mindst 25 ud af de 27 medlemsstater) et eller flere regionale forvaltningsniveauer. Der findes i øjeblikket 1.500 sådanne regionale demokratier i EU. I visse føderale medlemsstater har provinser et omfattende selvstyre, herunder deres egne forfatninger, langtrækkende lovgivningsbeføjelser og betydelige skatteindtægter, mens provinser/regioner i andre EU-medlemsstater hovedsagelig spiller en (ikke-folkevalgt) administrativ rolle.

Afhængigt af din provins'/regions status har du mere eller mindre omfattende rettigheder til politisk deltagelse gennem indirekte (politiske partier og lokale parlamenter) og direkte (initiativer og folkeafstemninger) kanaler.

►► *Det Europæiske Regionsudvalg (RU) [cor.europa.eu] er Den Europæiske Unions forsamling af regionale og lokale repræsentanter.*

Mit land: det nationale niveau

Medlemsstaterne er klart det vigtigste forvaltningsniveau i EU med hensyn til politiske og lovgivningsmæssige beføjelser og kontrol med offentlige midler. Netop derfor har dit statsborgerskab i en (eller nogle gange flere) medlemsstat(er) afgørende betydning for din mulighed for at komme til orde og for at påvirke den offentlige beslutningsproces.

Der er store forskelle i de deltagelsesbaserede politiske rettigheder på nationalt niveau i de 27 medlemsstater. Mens borgerne i alle lande har valgrettigheder, giver to tredjedele af landene desuden deres borgere mulighed for at fremsætte deres egne forslag gennem andragender og initiativer og for at give deres besyv med om vigtige spørgsmål gennem folkeafstemninger.

►► *Du kan få en oversigt over og yderligere detaljer om mulighederne for at deltage på nationalt plan på "Direct Democracy Navigator" [direct-democracy-navigator.org] eller ved henvendelse til Folketingets informationstjeneste.*

Mit Europa: det tværnationale niveau

EU er verdens første tværnationale demokrati. Som EU-borger har du omfattende muligheder for at komme til orde ved at stemme ved og/eller stille op til valg til Europa-Parlamentet [europarl.europa.eu], eller ved at øve en mere direkte indflydelse gennem andragender (rettet til Parlamentet) [petiport.europarl.europa.eu] eller ved at iværksætte et europæisk borgerinitiativ (rettet til Kommissionen) [https://citizens-initiative.europa.eu_da]. Og det stopper ikke her! Læs mere om andre tilgængelige værktøjer i næste afsnit "Min stemme i Europa".

MIN STEMME I EUROPA

Velkommen til europæisk politiks store scene

Forvaltningen af EU er vigtigere end nogensinde før. De beslutninger, der træffes på EU-niveau, har stor indflydelse på vores dagligdag på lokalt, regionalt og nationalt plan. I EU bliver vi

enige om spørgsmål som frihandelsaftaler med andre lande, hvordan man bedst bevarer havressourcerne, og hvilke regler der bør anvendes for at sikre en fri og retfærdig økonomisk konkurrence.

Da EU er et moderne repræsentativt demokrati med et system med delte beføjelser og specialiserede institutioner, er det ikke altid lige let for den enkelte EU-borger at identificere, vurdere og øve indflydelse på den politiske beslutningsproces på det rette tidspunkt med det mest effektive værktøj.

Så lad os sætte os ind i de forskellige måder, hvorpå vi som borgere kan vælge forskellige institutioner og blive interessenter, og hvilke forventninger vi har til dem, når det drejer sig om fælles beslutningstagning på EU-niveau:

1. Vi vælger regelmæssigt vores parlamenter i henholdsvis **vores landes hovedstæder og i Den Europæiske Union**. Her har du mulighed for selv at stille op som kandidat og blive valgt.
- **Valget af det nationale parlament** har afgørende betydning for EU's beslutningsproces, eftersom det påvirker den nationale regerings sammensætning (og i mange tilfælde også er bestemmende for, hvem der bliver stats- eller regeringsleder). Den nationale regering er selv en del af Det **Europæiske Råd og Rådet for Den**

Europæiske Union, to af EU's syv institutioner. Men det nationale parlament har også noget at skulle have sagt, når det gælder EU's lovgivningsproces.

• **Valget til Europa-Parlamentet**

(EP) er det mest direkte middel, hvormed offentligheden kan øve indflydelse på EU-plan. Gennem årene har forsamlingen med 705 medlemmer fået markant flere beføjelser og har nu på mange måder næsten lige så mange beføjelser som Rådet for Den Europæiske Union (der består af medlemsstaternes regeringer).

2. De direkte valg til henholdsvis det nationale parlament og Europa-Parlamentet har desuden mange indirekte følger: For eksempel er de nationale regeringer og Europa-Parlamentet med til at sammensætte **Europa-Kommissionen**. Kommissionen er EU's udøvende organ og har ansvaret for at fremsætte lovforslag, gennemføre beslutninger og lede det daglige arbejde. Selv sammensætningen af andre EU-institutioner, herunder EU's domstole, Ombudsmandens kontor og det rådgivende Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Regionsudvalget, afhænger af de beslutninger, som europæerne træffer, når de afgiver deres stemme.

3. EU er ikke blot et system med **repræsentativ forvaltning**. Det er et moderne **repræsentativt demokrati**, der bygger på EU-borgernes daglige deltagelse. Dette princip, som er knæsat i traktaten om Den Europæiske Union (TEU), har betydning for EU's måde at fungere på. Kort sagt står EU-borgerne ikke blot i centrum for europæisk politik på selve valgdagene — de kan give deres mening til kende hver dag! Netop derfor har EU udviklet et omfattende værktøjssæt af deltagelsesfremmende værktøjer, der fungerer som bindeled mellem borgere, institutioner, politiske beslutningsprocesser og beslutninger.

4. Selv om vi har ret til at blande os i europæisk politik til daglig, har de fleste af os ikke tid, viden og ressourcer til at gøre dette. Det er derfor meget vigtigt nøje at udvælge det bedste tidspunkt, de bedste partnere og det bedste værktøj til at komme effektivt og vedvarende til orde. Til dette formål kan du vælge mellem en mere permanent rolle i det politiske liv (f.eks. som folkevalgt, ansat eller repræsentant for civilsamfundet) eller en mere temadrevet enkeltstående tilgang, der i 99 ud af 100 tilfælde formentlig er den eneste måde, hvorpå du kan forene din rolle som aktiv EU-borger med alle dine andre roller i det offentlige, private og professionelle liv.

SÅDAN KOMMER DU I GANG

Dine idéer, dine spørgsmål, din timing, dit team og dit værktøj

Så du har en god idé. Nu er det tid til en indledende spørgerunde!

EU-borgere, nu er det op til jer! Du har måske en god idé til, hvordan man kan forandre Europa, eller bare et lille problem med at etablere en virksomhed på den anden side af grænsen. Du vil måske gerne iværksætte en omfattende kampagne mod en eksisterende europæisk lov eller blot klage over en EU-tjenestemand. Der kan være 101 grunde til at blive en aktiv EU-borger, men kun nogle få vigtige spørgsmål, som du skal tænke over, inden du går i gang.

Dit spørgsmål: Er det EU-relateret?

EU beskæftiger sig med mange spørgsmål. Nogle vil måske sige med alt for mange, mens andre synes med alt for få spørgsmål. Men uafhængigt af denne vigtige debat har EU en klar liste over de politiske spørgsmål (baseret på traktaterne og vedtaget af alle medlemsstater), som det beskæftiger sig med, enten med enekompetence, delt kompetence eller understøttende kompetence. Så når du ønsker at rejse et spørgsmål, uanset hvilken type spørgsmål der måtte være tale om, skal du undersøge, om din idé/dit problem har en europæisk dimension. Det kan vise sig at være et spørgsmål, der kan behandles mere effektivt på lokalt, regionalt eller nationalt niveau.

Din timing: det rigtige tidspunkt at blive aktiv på?

Timing er afgørende, når det drejer sig om at blive hørt. Hvis du er for tidligt ude, kan det være, at ingen lægger mærke til dig — eller du kan være alt for sent ude, og der vil allerede være truffet beslutning om spørgsmålet. Men derimellem er der en bred vifte af muligheder for at blive aktiv. Hvis du f.eks. ønsker at lancere en ny idé, vil det kræve stor tålmodighed og mange ressourcer at få opmærksomhed og respons, men du vil få relativt frie tøjler til at vælge den rette timing for handling. Hvis du imidlertid ønsker at påvirke den igangværende offentlige debat på EU-plan om et bestemt spørgsmål, vil du være nødt til at undersøge, hvor langt man er nået i (lovgivnings-)processen. EUR-LEX [\[eur-lex.europa.eu\]](http://eur-lex.europa.eu) er et meget nyttigt offentligt websted i den forbindelse. Europa-Kommissionens portal [Deltag i debatten \[ec.europa.eu/have-your-say\]](http://ec.europa.eu/have-your-say) har også til formål at indsamle synspunkter i alle faser af

lovgivningsproceduren. Dit valg af timing har også betydning for, hvilken slags partnere du har brug for, og hvilket deltagelsesbaseret værktøj du vælger.

Dit team: fælles indsats forude?

At rejse et spørgsmål med en europæisk dimension på europæisk plan vil i de fleste tilfælde kræve et solidt partnerskab med andre borgere og/eller civilsamfundsorganisationer. Den simple årsag hertil er, at du først vil være nødt til at overbevise andre (ikke alene andre EU-borgere, men også mennesker inden for folkevalgte organer og EU-institutioner), inden du vil kunne gøre en forskel. Nogle gange kan dog selv en stærk og engageret indsats fra enkeltpersoner gøre en forskel: Dette er navnlig tilfældet, når du er offer for fejl eller forsømmelser fra en forvaltning, hvis dine rettigheder bliver krænkede, eller du ganske enkelt kan pege på et problem, som berører almenvellet. På den anden side kan det være en særdeles god idé at nå så langt ud og over så mange grænser som muligt, da dit spørgsmål/forslag/idé vil blive mødt med større interesse og respekt fra EU institutionerne, hvis der står et europæisk team af aktive borgere bag det. I forbindelse med det europæiske borgerinitiativ er der f.eks. sågar et krav om, at dit team skal bestå af mindst syv EU-borgere fra mindst syv forskellige EU-medlemsstater.

Dit værktøj: hvilken form for deltagelse?

At vælge det bedste tilgængelige deltagelsesværktøj til dit spørgsmål er en forudsætning for succes. De fleste værktøjer er udformet således, at de både kan anvendes af flere borgere i fællesskab (eller endog af civilsamfundsorganisationer) og af enkeltpersoner, såsom indgivelse af en klage til Ombudsmanden, behandling af et grænseoverskridende problem via onlinenetværket til problemløsning SOLVIT eller indgivelse af andragender til Europa-Parlamentet. Andre deltagelsesværktøjer kræver derimod en kollektiv indsats fra begyndelsen som f.eks. det europæiske borgerinitiativ. Netop den omstændighed, at deltagerorienterede projekter på EU-plan i de fleste tilfælde kan forvaltes online, gør sagen nemmere. Men selv om du kan give din mening til kende uden at skulle købe frimærker, vil du formentlig på et eller andet tidspunkt blive nødt til at rejse – måske til Bruxelles for at mødes med en EU-repræsentant eller til en landsby på den anden side af grænsen, hvor du har støttende partnere.

Det kan tage tid at overveje disse spørgsmål og finde et svar. Da du står over for at skulle forandre EU – et tværnationalt politisk fællesskab med mere end 450 mio. mennesker – vil kvaliteten af dine forberedelser også være altafgørende for succes. Så vær omhyggelig, og bliv aktiv!

EUROPÆISKE SPØRGSMÅL

Fra landbrug til forskning

EU-spørgsmål betyder noget – selv på lokalt, regionalt og nationalt plan

Det, der sker i EU, har afgørende betydning for alle EU-borgere på alle niveauer. Og for at blive hørt er det særdeles vigtigt at kunne forstå, hvem der træffer beslutning om hvilke EU-spørgsmål.

I henhold til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (afsnit 1) er der tre forskellige former for EU-kompetencer: enekompetence (EU træffer afgørelse alene), delt kompetence (EU træffer afgørelse sammen med medlemsstaterne), og understøttende kompetence (EU bistår medlemsstaterne).

Afhængigt af disse beføjelser udformes politikker på grundlag af gennemførelsesretsakter, forordninger, direktiver eller ganske enkelt institutionelle beslutninger/afgørelser uden nogen formel indvirkning på lovgivningen. Derudover kommer beslutninger/afgørelser truffet af Europa-Parlamentet, domstolene, de rådgivende organer som Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Regionsudvalget med forskellige drivkræfter, virkninger og konsekvenser, ikke mindst for andre forvaltningsniveauer.

EU-spørgsmål/enekompetencer

- toldunionen
- fastlæggelse af de konkurrenceregler, der er nødvendige for det indre markeds funktion
- bevarelse af havets biologiske ressourcer inden for rammerne af den fælles fiskeripolitik
- den fælles handelspolitik
- indgåelse af internationale aftaler, når indgåelsen har hjemmel i en retsakt
- den monetære politik for de medlemsstater, der har euroen som valuta.

EU-spørgsmål/delte kompetencer

- det indre marked
- social- og arbejdsmarkedspolitik
- økonomisk, social og territorial samhørighed
- landbrug og fiskeri, undtagen bevarelse af havets biologiske ressourcer
- miljø
- forbrugerbeskyttelse
- transport
- transeuropæiske net
- energi
- et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed
- fælles sikkerhedsproblemer på folkesundhedsområdet
- forskning, teknologisk udvikling og rummet
- udviklingssamarbejde og humanitær bistand.

EU-spørgsmål/understøttende kompetencer

- økonomisk politik
- beskæftigelsespolitik
- social- og arbejdsmarkedspolitik
- beskyttelse og forbedring af menneskers sundhed
- industri
- kultur
- turisme
- uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdom og sport
- civilbeskyttelse
- administrativt samarbejde.

Med udgangspunkt i denne oversigt kan du tilpasse dine tiltag til den relevante kompetence (enekompetence, delt kompetence eller understøttende kompetence) og overveje supplerende tiltag på nationalt (eller andet) niveau i tilfælde af delte/understøttende EU-kompetencer. Forslag til tiltag, som falder uden for denne omfattende liste over EU-spørgsmål, kan blive vanskelige overhovedet at få godkendt af den EU-institution, som du ønsker at forelægge dit forslag.

► **Mere om kompetencefordeling i Den Europæiske Union:** https://commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_da.

DELTAGERNES VÆRKTØJSKASSE

Klageadgang, problemløsning, høring,
initiativ og andre metoder

Værktøjskassen for tværnational deltagelse: svært at vælge?

Lige siden EU blev til mere end et mellemstatsligt organ, hvor repræsentanter for nationale regeringer plejede at mødes for at træffe beslutninger bag lukkede døre, er der fremsat forslag om deltagelsesinstrumenter, indført nye praktiske mekanismer, og de eksisterende er blevet revideret, for at aktivt medborgerskab i EU og deltagelsesbaseret demokrati på tværnationalt plan bliver mere end blot en god idé. Det skal være dagligdags praksis.

Så, når du bliver en aktiv EU-borger og bringer dine egne idéer/bekymringer/forslag op på tværnationalt plan, må du huske først at foretage en omhyggelig vurdering af værktøjskassens instrumenter til deltagelse. Her er de vigtigste til dato:

Klageadgang

Hvis du er utilfreds med en EU-foranstaltning, kan du indgive en formel klage til Den Europæiske Ombudsmand, hvor du kan udfylde en onlineformular på de 24 officielle sprog. Vigtigt! Denne kanal er ikke kun åben for EU-borgere, men for alle, der er bosiddende i EU, herunder virksomheder, organisationer og andre organer, der er registreret i EU.

►► ombudsman.europa.eu/en/make-a-complaint

Problemløsning

Hvis du som borger eller virksomhed i EU (eller EØS) støder på forhindringer i et andet land, fordi en offentlig myndighed ikke følger EU-reglerne, kan du henvende dig til Europa-Kommissionens SOLVIT-problemløsningsordning. Denne onlinetjeneste på 25 sprog (EU-sprog og norsk) behandler også problemer af grænseoverskridende karakter, som skyldes offentlige myndigheders ukorrekte anvendelse af EU-lovgivning i EU's medlemsstater.

►► ec.europa.eu/solvit

Forbrugerbeskyttelse

Hvis du f.eks. har et problem vedrørende dine rettigheder som forbruger eller søger skadeserstatning, kan du kontakte Det Europæiske Netværk af Forbrugercentre om problemer vedrørende defekte produkter eller tjenesteydelser i et af 30 lande (EU/EØS – EU-sprog, norsk og islandsk).

►► commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint_da

Uddannelse og beskæftigelse

Hvis du er på udkig efter et job eller uddannelsesmuligheder i EU, findes der en tjeneste på alle EU's officielle sprog + norsk og islandsk under navnet Eures, Den Europæiske Beskæftigelsestjeneste. Portalen stiller værktøj til rådighed for såvel jobsøgende som arbejdsgivere (og omfattede i efteråret 2023 ikke mindre end 3,9 mio. ledige stillinger og 1 mio. CV'er).

►► ec.europa.eu/eures

Høringer

Når der udarbejdes en ny politik eller lov, indleder Europa-Kommissionen meget ofte en offentlig høring om det pågældende emne. Dette er en enestående mulighed for at blive hørt i den officielle proces på et tidligt stadium. Du kan tilmelde dig og således blive underrettet, når der indledes en høring om et emne, der interesserer dig.

►► ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_da

Indirekte påvirkning

Flere EU-institutioner er til for at hjælpe dig, så du som borger kan blive hørt på EU-plan. Det er institutioner som Europa-Parlamentet (og dit medlem af Europa-Parlamentet), Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

►► *Europa-Parlamentet:* europarl.europa.eu/at-your-service/da/

►► *Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg:* eesc.europa.eu/da/our-work

►► *Det Europæiske Regionsudvalg:* cor.europa.eu/da/our-work

Andragender

Dette er en grundlæggende rettighed for EU-borgere. Enhver borger kan alene eller sammen med andre til enhver tid udøve sin ret til at indgive et andragende til Europa-Parlamentet i medfør af artikel 227 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Vigtigt: Denne rettighed omfatter alle indbyggere i EU samt foreninger og selskaber med hovedkvarter i EU. Dit andragende kan være en individuel forespørgsel, en klage eller bemærkning vedrørende anvendelsen af EU-retten eller en opfordring til Europa-Parlamentet til at tage stilling til et specifikt emne.

►► petiport.europarl.europa.eu

Det europæiske borgerinitiativ

Borgerinitiativet giver 1 mio. borgere fra mindst syv EU-medlemsstater mulighed for at anmode Europa-Kommissionen om at foreslå lovgivning inden for dens kompetenceområde. Initiativtagerne til et borgerinitiativ har et år til at indsamle de nødvendige underskrifter. Underskrifterne

skal bekræftes af de kompetente myndigheder i hver medlemsstat og kan indsamles online. Initiativtagerne til antagne initiativer inviteres til et møde med Kommissionen og til en høring i Europa-Parlamentet. Kommissionen har seks måneder til at behandle initiativet og træffe en afgørelse.

►► europea.eu/citizens-initiative/

Når du overvejer et værktøj til et tiltag, så prøv også at vurdere det tiltag, du har i sinde at iværksætte: Vil du sætte et nyt emne på EU's dagsorden? Eller ønsker du tværtimod at stoppe noget? Måske ønsker du at forbedre en eksisterende opgave? Alternativt, hvorfor ikke anvende et af værktøjerne som en brik i forhandlingerne til at supplere andre former for aktioner, du måtte være involveret i? Som du kan se, der er mange måder, hvorpå man kan blive en aktiv unionsborger, og i det følgende afsnit kan du læse mere om det stærkeste initiativ af dem alle: det europæiske borgerinitiativ.

GUIDE TIL DET EUROPÆISKE BORGERINITIATIV

Sådan anvendes det europæiske borgerinitiativ

Det europæiske borgerinitiativ: Et første skridt på vejen mod tværnationalt direkte demokrati

Det er blevet kaldt "den største nyskabelse for tværnationalt demokrati" siden indførelsen af direkte valg til Europa-Parlamentet for mere end fire årtier siden: det europæiske borgerinitiativ. Som borgere i Den Europæiske Union har vi nu samme rettighed som et flertal i Europa-Parlamentet og medlemsstaterne: at sætte den politiske dagsorden for et helt kontinent. Et flittigt anvendt instrument: Siden lanceringen i 2012 er der indgivet mere end 100 europæiske borgerinitiativer.

Her er nøglefakta om det europæiske borgerinitiativ:

- For at komme i politisk betragtning af Europa-Kommissionen skal et borgerinitiativ have opbakning fra mindst 1 mio. EU-borgere inden for et år, efter underskriftsindsamlingen er startet, fra mindst syv af de 27 medlemsstater. Et mindsteantal underskrifter er påkrævet i hver af de syv medlemsstater.
- Et borgerinitiativ er muligt på ethvert område, hvor Kommissionen har beføjelser til at foreslå lovgivning, f.eks. miljø, landbrug, transport, folkesundhed eller international handel.
- For at kunne iværksætte et borgerinitiativ skal borgerne danne en "initiativtagergruppe" bestående af mindst syv EU-borgere, som skal være bosiddende i mindst syv forskellige medlemsstater. Gruppens medlemmer skal være EU-borgere.
- Et initiativ kan støttes af alle EU-borgere, som er gamle nok til at afgive stemme ved valg til Europa-Parlamentet (18 år undtagen i Estland, Østrig, Malta, Belgien og Tyskland, hvor valgalden er 16 år, og Grækenland, hvor den er 17 år). For at støtte et initiativ skal borgerne udfylde en særlig støttetilkendegivelsesformular, som initiativtagerne stiller til rådighed i papirform eller online.
- Senest en måned efter modtagelsen af et godkendt borgerinitiativ mødes Kommissionen med initiativtagerne, hvorefter initiativtagerne kan fremlægge deres initiativ ved en offentlig høring i Europa-Parlamentet, og Kommissionen udarbejder et formelt svar inden for seks måneder. Hvis Kommissionen beslutter at fremsætte et lovgivningsforslag, indledes den normale lovgivningsprocedure.

Mens den formelle ret til at indlede fælleseuropæisk lovgivning udelukkende ligger hos Europa-Kommissionen, udgør det europæiske borgerinitiativ et instrument til fastsættelse af dagsordenen. Det er også en adgangsbillet til fremtidens deltagelsesbaserede politik: Det er mere direkte, mere tværnationalt og mere digitalt end nogensinde før i EU og har inspireret mange medlemsstater til selv at indføre lignende instrumenter til fastsættelse af dagsordenen.

Dette er grunden til, at det europæiske borgerinitiativ ikke blot er endnu en ret til at fremsætte et andragende, men snarere er en rettighed for borgerne til at blive aktive og bestemme, hvilke spørgsmål der skal sættes på dagsordenen i de europæiske institutioner. Siden 2012 er mere end 100 borgerinitiativer blevet indgivet til Europa-Kommissionen, som har afvist at registrere 26 af dem, fordi de – ifølge Europa-Kommissionen – ikke opfyldte alle formelle krav. I flere tilfælde – f.eks. de europæiske borgerinitiativer til at standse TTIP-aftalen og Minority SafePack-initiativet – pålagde EU-Domstolen senere Kommissionen at registrere initiativet.

Det europæiske borgerinitiativ er baseret på en retlig ramme, der omfatter EU-traktaterne, afledt EU-ret og national lovgivning. Mens de forskellige nationale bestemmelser regulerer certificering af onlineunderskriftindsamlingsystemer og kontrol af støttetilkendegivelser, omfatter de vigtigste europæiske juridiske dokumenter:

- **Grundlag:** afsnit II (artikel 11, stk. 4) i traktaten om Den Europæiske Union (TEU), bestemmelser om de demokratiske principper, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (EUT C 83/389 af 30.3.2010)
- **Forordning:** forordning (EU) 2019/788 om det europæiske borgerinitiativ med bilag (EUT L 130/55 af 17.5.2019)
- **Gennemførelse:** Europa-Parlamentet: artikel 222 og 230 i Parlamentets forretningsorden [https://europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_DA.html].

Vigtigt: Ifølge forordningen om det europæiske borgerinitiativ (kapitel V, artikel 25) skal der gennemføres en officiel revision af anvendelsen af det europæiske borgerinitiativ hvert fjerde år.

►► *Fuldstændig lovgivningsmæssig ramme for det europæiske borgerinitiativ:* [european.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_da](https://european-citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_da)

►► *Kontrol og certificering af det europæiske borgerinitiativ i medlemsstaterne:* european.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_da

Det europæiske borgerinitiativ: Mange måder at tage initiativ på

Det europæiske borgerinitiativ sammenlignes til tider med en schweizerkniv: et smart designet, fleksibelt multifunktionelt værktøj. Da det europæiske borgerinitiativ er tilgængeligt for næsten 450 mio. EU-borgere i 27 medlemsstater (og i hele verden, hvis man bor uden for EU som EU-borger), har det handlet om, hvordan demokratiet forstås og fungerer på tværnationalt plan.

Baseret på erfaringerne fra de første 100 initiativer, som blev indgivet mellem 2012 og 2019, trådte en ny og mere tilgængelig version af det europæiske borgerinitiativ i kraft i 2020. En fjerdedel af initiativerne blev afvist på grund af Kommissionens strenge fortolkning og anvendelse af forordningen. Men i henhold til de nye regler har initiativtagerne og Kommissionen mere tid til at finde en løsning, herunder muligheden for kun at registrere de antagelige dele af et initiativ. Der er også mere tid til at forberede sig på starten af underskriftindsamlingen samt alle andre trin i processen.

I borgerinitiativprocessen er der tre forskellige roller: initiativtagere, støtter og observatører.

Som initiativtager er du kernen i processen, da du er ansvarlig for alle de vigtige skridt, der er fastsat i forordningen om borgerinitiativet. Du er også ansvarlig over for institutionerne, dine støtter og hele Europa. Det kræver derfor en god portion moden overvejelse, tålmodighed, engagement og intensiv kommunikation og PR-arbejde.

Som støtte af et borgerinitiativ bliver du en del af en europæisk sag som én ud af mindst 1 mio. borgere i mindst syv forskellige medlemsstater. Din vigtigste rolle er at blive medunderskriver på et borgerinitiativ, hvilket betyder, at du udfylder en "støttetilkendegivelse" på papir eller elektronisk. Sørg for, at du underskriver et formelt registreret initiativ.

Som aktiv initiativtager, støtte eller observatør er der flere aspekter at have med i overvejelserne, inden man begynder, skriver under eller fremsætter kommentarer. Det centrale spørgsmål er: Hvad ønsker man at opnå med et givent borgerinitiativ? Hvad er dit mål? Ønsker du at foreslå noget nyt for Europa? Eller er tanken at fjerne eller afskaffe en bestemt EU-politik? De fleste ting er dog ikke bare sorte eller hvide, gode eller dårlige: Det kan være, de bare har brug for lidt småjusteringer. Du vil måske være mest interesseret i at udskifte dele af lovgivningen i EU. Du kan også vælge at bruge dit borgerinitiativ som en brik i forhandlingerne til at underbygge en allerede igangværende lovgivningsproces. Eller måske opfatter du din kommende kampagne for et borgerinitiativ som katalysator for at skabe et bredt tværnationalt netværk eller alliance? Måske er du bare mest interesseret i at lave PR for din sag eller din organisation og benytter dig af borgerinitiativet til at hverve stemmer? Det er alt sammen op til dig!

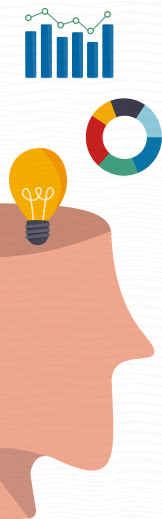
Der er mange måder at tage initiativer på gennem et europæisk borgerinitiativ – som du kan bruge som:

- en **speeder** for at få EU til at foretage sig noget nyt. Her er du nødt til at være meget tålmodig, da det tager lang tid, inden borgerinitiativer bliver en realitet. Du skal først finde et passende og brugbart retsgrundlag, og du må betragte den offentlige debat om dit forslag som den største belønning for din indsats.
- en **bremse** til at forhindre EU i at gøre noget. I et sådant tilfælde er timing afgørende, da du skal finde det rette tidspunkt til at rejse din sag på for at opnå størst mulig virkning og støtte, hvilket betyder, at du skal indsamle underskrifter hurtigt.
- en **ventil** til at gøre EU-lovgivningen bedre. Da du ønsker at løse et bestemt problem ved at ændre en specifik lovgivning, er du nødt til at gøre tingene så enkle som muligt. Borgerinitiativer, der skal fungere som ventiler, har en tendens til at være alt for komplicerede og vanskelige at kommunikere, så gør, hvad du kan for at holde dig til det vigtigste.

- en **brik i forhandlingerne** ved at anvende borgerinitiativet som et ekstra element til at påvirke den europæiske beslutningsproces. Men før du indleder et sådan borgerinitiativ, bør du vurdere din indflydelse og politiske magt uafhængigt af initiativet og evaluere de mulige ekstra fordele. Gør det klart over for støtterne, hvad din hensigt er, og vær bevidst om, at et borgerinitiativ kan trækkes tilbage, og om at anvende det rettidigt.
- en **katalysator** til at danne brede alliancer og netværk på tværs af Europa. Dette er en særdeles hensigtsmæssig løsning, hvis du opfatter dit initiativ som et element i en mere langsigtet strategi for at samle folk i hele Europa og/eller forberede en europæisk valgkampagne.
- et **redskab** til at udbrede kendskabet til dig og/eller din gruppe i det offentlige rum. Her er du i første omgang nødt til at finde frem til en passende sag, der er let at formidle med dit borgerinitiativ. Du bør også være så åben som muligt om dine mål for at sikre, at du ikke vildleder potentielle støtter.

En afsluttende bemærkning: Det europæiske borgerinitiativ indeholder mange muligheder, men i sidste instans drejer det sig alt sammen om din egen forståelse og dine egne evner, når du skal vurdere muligheder og begrænsninger i et borgerinitiativ. Ved at blive bevidst om de multifunktionelle muligheder i den nye tværnationale og deltagelsesbaserede proces bliver du i stand til at udvikle realistiske forventninger og dermed forholde dig realistisk til din strategi og de muligheder, du vælger.

Det europæiske borgerinitiativ: Fastlæggelse af dagsordenen i ti trin

Overvejer du at iværksætte dit eget borgerinitiativ? Det vil tage mindst tre år, sandsynligvis endnu mere (og en hel del ressourcer), for at få det til at ske. Men hvis du er dygtig og omhyggelig, vil processen give dig ny viden og mange nye erfaringer og (forhåbentlig) sætte dig i stand til at gøre en forskel for Europa. Her er de vigtigste 10 trin, man kan forvente under processen med et borgerinitiativ:

Trin 1: Idéen

Du har en idé, et projekt eller synspunkt, som kan omsættes til EU-politik. Start med at undersøge, om der eventuelt findes andre enklere og mere tilgængelige værktøjer til at komme til orde i det pågældende spørgsmål. Hvis du vælger et europæisk borgerinitiativ, så gå videre til trin 2.

Trin 2: Viden

Det europæiske borgerinitiativ er en proces med mange juridiske og politiske konsekvenser. Sæt dig ind i processens muligheder og begrænsninger, når du skal fremme dit eget fremtidige initiativ. Få støtte på dette tidlige tidspunkt ved at kontakte forummet for det europæiske borgerinitiativ (se afsnittet om støtte for yderligere oplysninger). Stil dig selv spørgsmålet: Er det umagen værd? Hvis du kan svare ja, så gå videre til trin 3.

Trin 3: Målsætninger

Endnu en vigtig kontrol, inden du tager de første formelle skridt. Hvad ønsker du at opnå med dit initiativ, og hvad er realistisk at forvente? Definer initiativets mål, anvendelsesområde og særlige funktion. Gør det så enkelt som muligt for alle. På dette trin er det en god idé at se på de erfaringer, som tidligere initiativtagere til borgerinitiativer har gjort sig.

Trin 4: Udformning

Ordlyden og forklaringen af dit oprindelige forslag skal være forståelig på mange forskellige sprog og endnu flere politiske kulturer i hele Europa. Nu er tiden også inde til at gøre dig bekendt med det officielle onlineunderskriftindsamlingsystem, som EU stiller gratis til rådighed, — og gøre brug af al tilgængelig støtte.

Trin 5: Registrering

Dette er den første formelle hindring for mange initiativtagere, da du skal opfylde visse kriterier for at blive registreret. Det vigtigste er, at dit foreslåede initiativ ikke åbenbart falder uden for Kommissionens beføjelser. Også her kan forummet for det europæiske borgerinitiativ hjælpe dig. Så er tiden inde til at indgive dit borgerinitiativ på det officielle websted med angivelse af dit forslags titel og målsætninger. Afhængigt af behovet for at ændre og ajourføre dit forslag vil Kommissionen registrere (eller afvise) dit borgerinitiativ inden for 2-4 måneder. Efter registrering oversætter Kommissionen dit forslags titel og målsætning til alle 24 officielle sprog.

Trin 6: Underskriftindsamling

Nu kommer den bedste og samtidig sværeste del: Du skal på mindre end et år overbevise mere end 1 mio. europæere i mindst syv forskellige lande om at skrive under på dit initiativ. Denne indsats skal forberedes i god tid ved at etablere et paneuropæisk netværk af støttepartnere i hele Europa. Efter den officielle registrering skal du starte den egentlige underskriftindsamling inden for seks måneder. Du skal blot informere Kommissionen 10 arbejdsdage inden din valgte startdato, så starten og slutningen på den årelange indsamlingsfase kan blive offentliggjort. Vær opmærksom på, at du skal bruge særskilte underskriftformularer, alt efter underskrivernes nationalitet. Det betyder, at alle underskrivere på en formular skal være statsborgere i samme EU-land.

Trin 7: Dialog

Uden kommunikation får du ingen støtter. Dialog med alle mulige ligesindede personer og endda skeptikere er afgørende for dit initiativs vedvarende succes. Så suppler din underskriftindsamling ved at nå ud gennem (sociale) medier og offentlige arrangementer. På dette trin giver det igen god mening at tage ved lære af tidligere borgerinitiativer. De personer, som arbejdede med dem, har en stor erfaring og viden at dele ud af.

Trin 8: Tærskler

Du skal forholde dig til en lang række krav og hindringer, før du kan indsende dit initiativ med alle de krævede certificeringer til Europa-Kommissionen. Først skal du indsende de indsamlede støttetilkendegivelser til de forskellige nationale myndigheder inden for tre måneder efter udløbet af underskriftindsamlingsfasen. Disse myndigheder har højst tre måneder til at kontrollere og certificere underskrifterne. Derefter har du som initiativtager yderligere tre måneder til at forberede dig på at indgive de endelige certificeringer til Kommissionen. Disse krævende tiltag forudsætter en solid og velforberedt styringsgruppe for initiativet. Dumme fejl kan medføre høje ekstraomkostninger, forsinkelser og frustrationer.

Trin 9: Formidling

Indsendelse af dit borgerinitiativ er blot begyndelsen på endnu et vigtigt kapitel: formidling af et officielt EU-emne, der vil føre dig ind på den politiske scene. Når initiativet er blevet antaget, vil nye døre åbne sig for dig i form af formelle drøftelser med Kommissionen og offentlige høringer i Europa-Parlamentet.

Senest en måned efter indgivelsen af dit borgerinitiativ inviteres du til et officielt møde med Kommissionen for at drøfte dit forslag, og i de følgende måneder vil du blive inviteret til at tale ved en offentlig høring i Europa-Parlamentet. Andre EU-institutioner såsom Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og alle de nationale parlamenter i alle EU's medlemsstater, vil også blive informeret. Her får du en enestående mulighed for at overbevise endnu flere mennesker – og ideelt set de helt rigtige mennesker!

Trin 10: Konklusioner

Afslutningen på en udmattende proces, som forhåbentlig har givet resultater. Glem ikke det administrative arbejde, dokumentation og evaluering – for at lære af (og udveksle) de konklusioner, der bliver draget. Ved at være en del af anden generation af europæiske borgerinitiativer (start i 2020) er du med til at skrive historie.

►► *En trinvis lovgivningsprocedure og tidslinje:* european-citizens-initiative.europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_da

Det europæiske borgerinitiativ: eller hvordan man gør en forskel

Abortmodstand: En af os

Initiativet "En af os" var et af de første europæiske borgerinitiativer, som lykkedes med at indsamle mere end 1 mio. underskrifter. Initiativet omhandlede alle menneskers værdighed, ret til livet og integritet fra undfangelsen. Hovedformålet var at sætte en stopper for EU's finansiering af aktiviteter med menneskelige embryoner, navnlig inden for forskning, folkesundhed og udviklingsbistand. Europa-Kommissionen besluttede ikke at gennemføre den lovgivningsmæssige revision, da den mente, at den eksisterende rammelovgivning var hensigtsmæssig. Initiativtagerne appellerede dette til EU-Domstolen – men tabte.

- *Initiativets websted:* oneofus.eu
- *Officielt borgerinitiativregister:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005_da

Beskyt dyrene: Stop vivisektion

Initiativet "Stop vivisektion" havde til formål at udfase dyreforsøg. Kampagnen blev støttet af en EU-dækkende alliance bestående af mere end 250 dyrebekyttelsesgrupper, videnskabelige organisationer og virksomheder, der sælger "dyremishandlingsfrie" produkter – og det lykkedes at samle støtte fra over 1,17 mio. EU-borgere. Europa-Kommissionen delte initiativtagernes overbevisning om, at dyreforsøg bør udfases, men accepterede ikke, at de videnskabelige modeller ugdyldiggør "dyremodellen".

- *Initiativets websted:* stopvivisection.eu
- *Officielt borgerinitiativregister:* europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007_da

Forbud mod pesticider: Stop glyphosat

Borgerinitiativet "Stop glyphosat" blev iværksat i januar 2017 og havde tre mål: at forbyde glyphosat, at reformere godkendelsesproceduren for pesticider og at opstille obligatoriske mål for reduceret brug af pesticider i hele EU. Hovedformålet var at opnå en pesticidfri fremtid. Initiativtagerne nåede tærsklen på 1 mio. på mindre end seks måneder! Selv om Kommissionen besluttede ikke at forbyde glyphosat, forpligtede den sig til et lovgivningsmæssigt forslag om at øge gennemsigtigheden i evalueringen af pesticider og forbedre kvaliteten og uafhængigheden af de videnskabelige undersøgelser, som danner grundlag for de vurderinger, som foretages af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet. Kommissionen forpligtede sig også til at revidere direktivet om bæredygtig anvendelse.

►► **Initiativets websted:**

stopglyphosat.org/

►► **Officielt borgerinitiativregister:**

europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_da

Retten til vand: en menneskerettighed

Dette initiativ blev iværksat af fagforeninger over hele Europa og var et af de første initiativer, der nogensinde blev registreret, den 10. maj 2012. Formålet var at opfordre Europa-Kommissionen til at fremsætte forslag om en lovgivning, som gør retten til vand og sanitære forhold til en menneskeret i tråd med FN's opfattelse heraf og til at gøre vandforsyning og sanitet til en grundlæggende tjenesteydelse af almen interesse. Det vigtigste mål med kampagnen var, at der i EU's lovgivning skulle stilles krav om, at nationale regeringer skulle sikre og give alle borgere tilstrækkeligt rent drikkevand og sanitet. Kommissionen besluttede at skride til handling på forskellige områder i forbindelse med initiativet (øge gennemsigtigheden, stimulere innovation mv.) og fremsætte et lovforslag om at revidere drikkevandsdirektivet, herunder forpligtelsen for medlemsstaterne til at sikre adgang til vand for de meste udsatte grupper.

►► **Initiativets websted:** right2water.eu

►► **Officielt borgerinitiativregister:**

europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_da

Minority SafePack: Beskyttelse af mangfoldighed i Europa

Som navnet på dette initiativ allerede antyder, foreslog man med initiativet "Minority SafePack" en hel pakke af foranstaltninger til Kommissionen, herunder aspekter som fremme af sjældnere sprog, beskyttelse af nationale mindretal og forskningsprogrammer om fordelene ved sproglig og kulturel mangfoldighed i Den Europæiske Union. Initiativet blev først iværksat i 2013, og registreringen blev afvist af Kommissionen, en afgørelse, som Domstolen annullerede fire år senere. I foråret 2020 havde dette borgerinitiativ skaffet over 1 mio. underskrifter. I sit svar anførte Kommissionen, at en fuld gennemførelse af den lovgivning og de politikker, der allerede er på plads, udgør en effektiv værktøjskasse til støtte for initiativets mål, og foreslog derfor ikke nogen retsakt.

►► *Initiativets websted:*
minority-safe-pack.eu

►► *Officielt borgerinitiativregister:*
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004_da

Stop ekstremisme: Støt menneskerettigheder i EU

Med dette initiativ, som blev registreret i sommeren 2017, opfordres Europa-Kommissionen til at foreslå et nyt direktiv om antiekstremisme, der indeholder en neutral definition af ekstremisme, uanset grunden dertil, og dækker alle handlinger, der har til formål at ødelægge grundlæggende rettigheder samt forbud mod ekstremisme i skoler og andre offentlige institutioner. Et europæisk direktiv på dette område bør også give mulighed for erstatningskrav, inspireret af den eksisterende lovgivning mod forskelsbehandling, for effektivt at beskytte kvinder, børn og personer i arbejde. Et år efter underskriftindsamlingen annoncerede initiativtagerne, at de havde samlet mere end 1 mio. støttetilkendegivelser. I skrivende stund er man i gang med at kontrollere støttetilkendegivelserne til dette borgerinitiativ.

►► *Initiativets websted:*
stop-extremism.eu

►► *Officielt borgerinitiativregister:*
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007_da

End the Cage Age: På vej mod mere dyrevelfærd

I dette borgerinitiativ blev Kommissionen opfordret til at indføre en klar lovgivning mod bure i Den Europæiske Union for at prioritere mere human behandling af landbrugsdyr. Initiativtagerne håbede især at forbyde brug af bure til alt fjerkræ, individuelle sostalde og kalvebure m.v. for at sikre, at dyrene har bevægelsesfrihed og kan blive tæt sammen i deres flokke eller besætninger. Borgerinitiativet End the Cage Age blev forelagt Europa-Kommissionen i oktober 2020. I sit svar af 30. juni 2021 forpligtede Kommissionen sig til inden udgangen af 2023 at fremsætte et lovgivningsforslag om udfasning og endelig forbud mod anvendelse af bure for alle de dyrearter og -kategorier, der er omhandlet i initiativet.

►► **Initiativets websted:** endthecageage.eu

►► **Officielt borgerinitiativregister:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_da

Samhørighedspolitik til fremme af regionerne og de regionale kulturers bæredygtighed

Initiativtagerne til dette initiativ anmoder om, at der inden for samhørighedspolitikken skal lægges særlig vægt på regioner med nationale, etniske, kulturelle, religiøse eller sproglige kendetegn, der adskiller sig fra de omkringliggende regioners.

Registreringen af dette initiativ blev oprindeligt afvist af Kommissionen i 2013, en afgørelse, som Domstolen annullerede seks år senere. Initiativtagerne indberettede, at de havde fået støtte fra 1.414.175 borgere ved afslutningen af deres indsamlingsperiode i maj 2021 (fristen blev udsat på grund af covid-19-pandemien). Kontrollen af støttetilkendegivelserne er endnu ikke afsluttet.

►► **Initiativets websted:** www.nationalregions.eu

►► **Officielt borgerinitiativregister:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007_da

Red bier og landmænd Mod et bivenligt landbrug for et sundt miljø

Dette initiativ, som blev registreret i september 2019, sigter mod at gøre europæisk landbrug miljømæssigt og socioøkonomisk bæredygtigt via tre mål: at udfase syntetiske pesticider senest i 2035, genoprette biodiversiteten i landbruget og støtte landbrugerne i omstillingen til bæredygtigt landbrug. I sit svar af april 2023 udtrykte Kommissionen tilfredshed med og anerkendte betydningen af dette initiativ, der var underskrevet af 1.054.973 borgere. Efter en evaluering fandt den ikke desto mindre, at de forslag i den europæiske grønne pagt, som allerede er blevet fremlagt, udgør en omfattende reaktion på initiativets mål. Det vigtigste var således at sikre, at disse forslag bliver vedtaget af medlovgiverne (Parlamentet og Rådet) og gennemføres hurtigt.

►► **Initiativets websted:**
<https://www.savebeesandfarmers.eu>

►► **Officielt borgerinitiativregister:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_da

Stop Finning – Stop the trade (Stop finning – stop handelen)

Dette initiativ afspejler offentlighedens bekymring over bæredygtigheden af hajfiskeri og -handel på verdensplan og opfordrer samtidig Kommissionen til at træffe to foranstaltninger: sætte en stopper for handelen med løse hajfiner i EU og udvide EU-forordningen om forbud mod fjernelse af hajfiner (import, eksport og transit af løse hajfiner). Efter at have fået 1.119.966 underskrifter i støtte blev initiativet i juli 2023 hilst velkommen af Kommissionen, der forpligtede sig til at iværksætte en undersøgelse af muligheden for at vedtage ny lovgivning, indlede en konsekvensanalyse og forbedre relevante statistikker samt samarbejde med internationale partnere.

►► **Initiativets websted:**
<https://www.stop-finning-eu.org>

►► **Officielt borgerinitiativregister:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2020/000001_da

Bevar dyremishandlingsfri kosmetik – kæmp for et Europa uden dyreforsøg

Eftersom løftet om et Europa, hvor dyr ikke længere lider og dør på grund af kosmetik, er blevet brudt, opfordrede initiativtagerne til dette initiativ til en lovgivningsmæssig ændring for at beskytte og styrke forbuddet mod dyreforsøg inden for kosmetik, ændre EU's kemikalielovgivning og modernisere videnskaben for at udfase alle dyreforsøg i EU. Kommissionen glædede sig over initiativet, der blev støttet med 1.217.916 underskrifter, og anerkendte, at dyrevelfærd fortsat ligger de europæiske borgere stærkt på sinde, og fremhævede i den forbindelse EU's førende rolle på området. Kommissionen vil udarbejde en køreplan for lovgivningsmæssige og ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger for yderligere at mindske dyreforsøg og i sidste ende opnå et dyrefrit reguleringssystem i henhold til kemikalielovgivningen.

►► **Initiativets websted:** <https://crueltyfreeeurope.org/save-cruelty-free-cosmetics>

►► **Officielt borgerinitiativregister:** europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2021/000006_da

Fur Free Europe (Et pelsfrit Europa)

Med støtte fra 1.502.319 verificerede underskrifter blev dette initiativ valideret i juni 2023 som det 10. vellykkede europæiske borgerinitiativ. Et pelsfrit Europa har som sit mål ved lov at forbyde pelsdyravl og pelsprodukter fra opdrættede dyr på EU-markedet på grund af den grusomme, uetiske, usikre og ikkebæredygtige praksis inden for pelsdyravl. Europa-Kommissionen er i øjeblikket i færd med at revidere initiativet og forventes at afgive sit svar senest midt i december 2023.

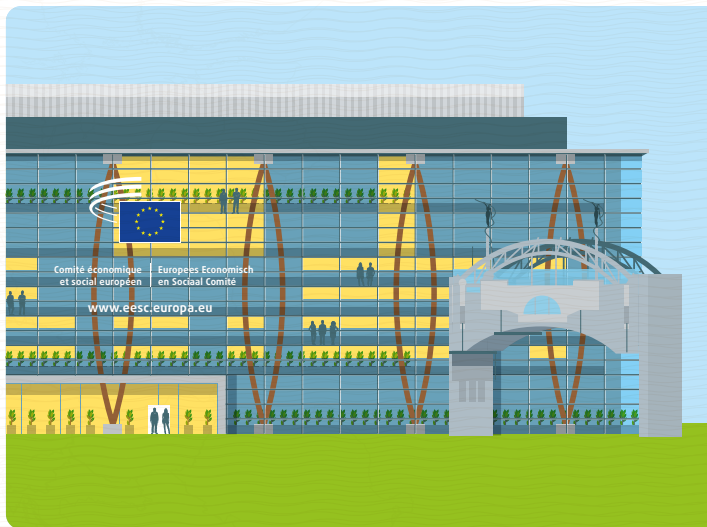
►► **Initiativets websted:** <https://furfreeeurope.eu>

►► **Officielt borgerinitiativregister:** europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2022/000002_da

GRÆNSEOVERSKRIDENDE BRO

Formand for Det Europæiske
Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er en af de ældste EU-institutioner, der blev grundlagt med Romtraktaten i 1957. Udvalget består af 329 medlemmer fra alle EU's medlemsstater og repræsenterer arbejdsgivere, arbejdstagere og civilsamfundsorganisationer.

Det er et rådgivende organ, der har fokus på demokratiske spørgsmål. EØSU's rolle er for nylig blevet styrket og blevet en vigtig bro "mellem civilsamfundet og EU-institutionerne". Med andre ord tilbyder EØSU nu vigtig støtte til aktivt medborgerskab og deltagelsesdemokrati.

I den første tid med det europæiske borgerinitiativ slog EØSU til lyd for en uformel støtteinfrastruktur for aktive borgere i hele EU, herunder generel rådgivning, oversættelsesbistand og afholdelse af høringer i EØSU for borgerinitiativer under udarbejdelse. De fleste af disse tjenester er nu en del af de lovgivningsmæssige krav i EU's institutioner som Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen.

Som Unionens mest erfarne institution med hensyn til borgerstøtte giver EØSU fortsat oplysninger, rådgivning og platforme til civilsamfundsorganisationer og ad hoc-grupper af aktive borgere, som engagerer sig i at gøre Europa til et mere socialt og demokratisk sted i verden. Siden 2012 har EØSU været vært for den årlige konference, den europæiske dag for det europæiske borgerinitiativ (eller ECI-dagen) i Bruxelles, der tilbyder et åbent og frit mødested for fagfolk og aktivister for det europæiske borgerinitiativ i hele Europa.

►► eesc.europa.eu/eci-day

Derudover inviterer EØSU valgte eller næsten valgte borgerinitiativer til sine plenarmøder og igangværende europæiske borgerinitiativer til sine sektions- og gruppemøder som et bidrag til at øge dialogen mellem borgerne og EU's institutioner og for at gøre initiativerne mere kendte i den europæiske offentlighed. Disse invitationer omfattede initiativerne ***Stop glyphosat*** (2017), ***Minority SafePack*** (2018), ***Stop ekstremisme*** (2019), ***End the Cage Age*** og ***Eat ORIGINAL. Unmask your food*** (2020), ***Red bier og landmænd*** (2022) og ***Fur Free Europe*** (2023).

Ud over denne 2023-udgave af EØSU's "europæiske demokratipas" findes der en række andre publikationer og tjenester på 23 sprog [eesc.europa.eu/eci].

MERE STØTTE

Støtte findes overalt – du skal bare gøre brug af den

Som borger i EU er du bogstavelig talt ikke alene. Der er mere end 450 mio. mennesker ligesom dig. Du er heller ikke alene, når det gælder om at opnå støtte fra såvel myndigheder som civilsamfundet for at blive hørt. Blandt de mange tilgængelige ressourcer anbefaler vi følgende tværnationale støtte, vejledning og medier på tværs af EU.

Det europæiske borgerinitiativ

Forummet for det europæiske borgerinitiativ er en onlineplatform, der tilbyder støtte til borgere i forskellige stadier af planlægningen af et europæisk borgerinitiativ. Forummet giver praktiske oplysninger om det europæiske borgerinitiativ og giver folk mulighed for at drøfte EU's politikker og potentielle initiativer. Det hjælper også dem i de tidlige organisatoriske faser, fra at finde partnere i andre lande til at søge ekspertrådgivning om kampagner, fundraising og juridiske spørgsmål. Målet er at fremme samspillet mellem potentielle initiativtagere, borgere og eksperter om emnet borgerinitiativer. Forummet for det europæiske borgerinitiativ er en tjeneste, som udbydes af Europa-Kommissionen og ledes af European Citizen Action Service (ECAS).

►► europea.eu/citizens-initiative-forum/

Det europæiske borgerinitiativs helpdesk yder rådgivning og støtte til borgere og organisationer i hele EU, som overvejer at starte et initiativ. Værten for denne uafhængige helpdesk er Association for the European Citizens' Initiative, som er oprettet af tidligere og nuværende initiativtagere under det europæiske borgerinitiativ. Helpdesken støtter individuelle borgerinitiativer med kampagner, fundraising og juridisk rådgivning.

►► citizens-initiative.eu

Onlinebibliotek. Det europæiske borgerinitiativ har en interessant historie, der går tilbage til de tidlige år i Den Europæiske Union i 1990'erne (efter den formelle overgang fra økonomisk samarbejde til politisk union). Initiative and Referendum Institute Europe, som blev etableret i 2001 for at hjælpe med at udvikle det europæiske borgerinitiativ, har samlet de vigtigste publikationer online og kan – på anmodning – pege dig i retning af yderligere ressourcer.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Deltagelsesdemokrati

Europa-Parlamentets Citizens' App er en onlineapp til smartphones, der giver oplysninger om emner og steder af interesse for dig. Den informerer om arrangementer i nærheden af dig, tilføjer dine favoritter til din personlige kalender, viser dig den bedste rute via din foretrukne kortapplikation, indeholder multimedieindhold som videoer, podcasts og diasshows, er søgbar og kan deles og kan tilpasses og rangordnes. Findes i Apple Store og Google Play på 24 sprog (Citizens' App).

► europarl.europa.eu/at-your-service/da/stay-informed/citizens-app

Democracy.Community er et tværnationalt net af demokratistøtter, som hostes af Democracy International. Platformen er åben for alle til oplysnings- og uddannelses- og netværksformål og indeholder historier om deltagere og mulige arrangementer. Du kan registrere dig selv/din organisation/institution og oprette en demokratistøtteprofil.

►► democracy.community

European Citizen Action Service er en international organisation med et paneuropæisk medlemskab. Dens mission er at styrke borgere for at skabe en mere inklusiv og stærkere Europæisk Union ved at fremme og forsvare borgerrettigheder og udvikle og støtte mekanismer til at øge borgernes og borgerorganisationers demokratiske deltagelse og engagement i EU.

►► ecas.org

Participo-platformen under OECD (Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling). Her kan du finde alle former for oplysninger om forskning og deltagelsesdemokrati og direkte demokrati på alle politiske niveauer. Platformen er en del af OECD's indsats for at udforske paradigmeskift på vejen fra traditionel repræsentativ forvaltning til moderne repræsentativt demokrati.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

Medborgere og journalistik

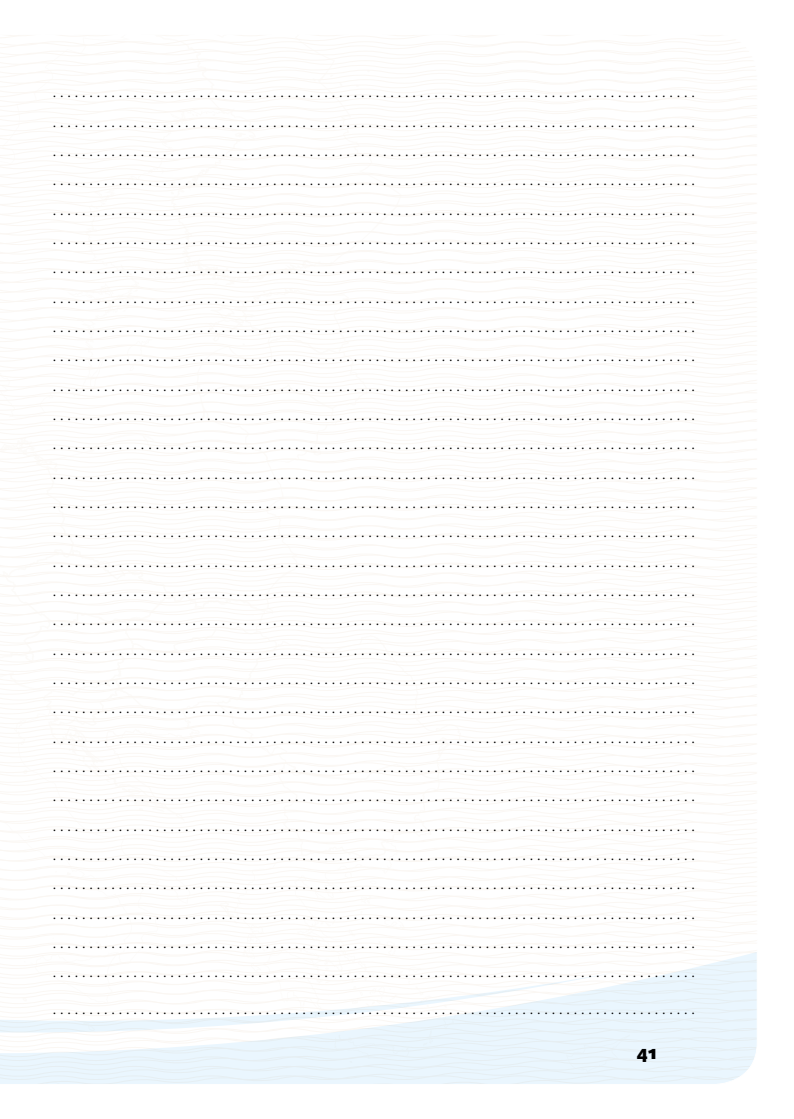
Euractiv forbinder aktivt EU-medborgerskab med professionel onlinejournalistik og leverer historier, udtalelser, analyser og baggrundsstof om alt det, der foregår politisk på tværs af EU – på 13 sprog: engelsk, fransk, tysk, italiensk, tjekkisk, bulgarsk, græsk, kroatisk, polsk, rumænsk, serbisk, spansk og slovakisk.

►► euractiv.com

Rapportering om moderne deltagelsesdemokrati er den vigtigste opgave for platformen **#deardemocracy på Swissinfo**, den internationale tjeneste hos Swiss Broadcasting Company. Den giver nyheder, udtalelser og baggrundsstof om aktivt medborgerskab og deltagelsesdemokrati på globalt plan – på 10 sprog: engelsk, fransk, tysk, spansk, arabisk, russisk, kinesisk, portugisisk, italiensk og japansk.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Denne publikation er en ajourført udgave af det europæiske demokratipas, der er researchet og skrevet af Bruno Kaufmann, korrespondent inden for globalt demokrati og medformand for Global Forum on Modern Direct Democracy. Kontakt: send@brunokaufmann.email.

Det Europæiske Økonomiske
og Sociale Udvalg

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-85-DA

© Den Europæiske Union, 2024

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Enhver brug eller reproduktion af disse fotos / illustrationer
må kun ske, efter at der indhentet direkte tilladelse fra
indehaveren/indehaverne af ophavsretten.

© Shutterstock, eamesBot

Print

QE-02-23-324-DA-C

ISBN 978-92-830-6349-0

doi:10.2864/068678

PDF

QE-02-23-324-DA-N

ISBN 978-92-830-6334-6

doi:10.2864/95

DA

